

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **M., s. r. o., M., Ž.**, zastúpeného JUDr. P. K., advokátom, O., D. S., proti žalovanému: **F. D., B.**, o **určenie prechodu ručiteľského záväzku** vedenej na Krajskom súde v Bratislave sp. zn. 30Cb 225/95 na dovolanie žalobcu proti rozsudku odvolacieho súdu zo dňa 21. mája 2009 č. k. 3Obo/257/2007- 240 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací zrušil rozsudkom zo dňa 27. septembra 2007 sp. zn. 1ObdoV 90/2005 rozsudok odvolacieho súdu č. k. 4Obo 97/2004-164 zo dňa 26. 05. 2005, ktorý potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba zamietnutá a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Vyslovil právny záver, že odvolací súd sa dopustil základného pochybenia v tom, že nesprávne rozhodol o návrhu žalobcu, aby na jeho miesto do konania na základe postúpenia pohľadávky vstúpila spoločnosť M. spol. s. r. o., ktorý postup odôvodnil odkazom na ustanovenie § 92 ods. 2 O. s. p. Odvolací súd pochybil, ak vychádzal z toho, že v danom prípade ide o zámenu účastníkov podľa ustanovenia § 92 ods. 4 O. s. p., ktoré ustanovenie v odvolacom konaní nemožno aplikovať. Žalobca správne navrhol, aby na jeho miesto do konania vstúpila spoločnosť M., spol. s. r. o., a to na základe právnej skutočnosti, ktorá nastala po začatí konania, t. j. postúpenia pohľadávky. Odvolací súd mal postupovať podľa § 92 ods. 2 O. s. p. Tým, že odvolací súd uvedeným spôsobom nepostupoval, odňal žalobcovi,

ale aj spoločnosti M., spol. s r.o., ktorá spoločnosť bola účastníkom konania, keď sa rozhodovalo o jej práve byť v tomto konaní žalobcom, možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Keďže odvolací súd nerozhodol správne o otázke, kto má byť účastníkom konania na strane žalobcu, jeho ďalšie závery týkajúce sa predmetu konania, ktorého zmenu žalobca tiež navrhoval, sú predčasné, pretože v tomto smere dispozičné právo so žalobou by už patrilo spoločnosti M. spol. s r. o. Z tohto dôvodu sú predčasné závery odvolacieho súdu aj v otázke neexistencie naliehavého právneho záujmu, keď na viac súd prvého stupňa z tohto dôvodu žalobu nezamietol a odvolací súd nedoplnil, ani nezopakoval dôkazy vykonané súdom prvého stupňa. Na viac, ak súd zamietne žalobu pre neexistenciu naliehavého právneho záujmu, nemôže tú istú žalobu zamietnuť aj z ďalšieho dôvodu, ako to urobil odvolací súd. Totiž, ak nie je daný naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c/ O. s. p., potom už neprichádza do úvahy posudzovať, či inak uplatnené právo je dané. Ak neboli splnené podmienky na postup podľa § 219, resp. § 220 O. s. p., potom odvolací súd mal postupovať podľa § 221 ods. 1 a 2 O. s. p. a rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v novom konaní vo veci po doložení zmluvy o postúpení pohľadávky a súhlasu postupníka so vstupom do konania vydal uznesenie, ktorým pripustil zámenu žalobcu a na pojednávaní vyhlásil uznesenie, ktorým zamietol návrh na zmenu žaloby a potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 30Cb 225/95-135 zo dňa 19. januára 2004.

Uviedol, že predmetom odvolacieho konania zostala žaloba o určenie, že na žalovaného na základe zákona č. 92/1991 Zb. prešiel a naďalej trvá záväzok z ručiteľského vyhlásenia z 25. februára 1991 Č. š. p. K.. Prechod tohto ručiteľského vyhlásenia súd skúma po tom, ak zistí naliehavý právny záujem žalobcu na tomto určení. Preventívna ochrana vyplývajúca z ustanovenia § 80 písm. c/ O. s. p. nemá zmysel, ak už došlo k porušeniu práva a je teda možno podať žalobu o splnenie povinností, ktorá z porušení práva vyplýva. Spravidla preto v takom prípade nemôže mať žalobca naliehavý právny záujem na určení, či tu právny vzťah alebo právo je, či nie je.

V prejednávanej veci odvolací súd skúmal právne postavenie žalobcu a podmienky pre podanie žaloby o plnenie. Žalobca svoj nárok oprel o ručiteľské vyhlásenie Č. š. p.

z 25. 02. 1991. V roku 1992 Č. š. p. zanikol 92/1991 Zb. Podľa toho zákona úlohou Fondu národného majetku Slovenskej republiky bolo najmä vykonať premenu vlastníctva majetku. Problematiku prechodu záväzku v procese veľkej privatizácie rieši aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (č. 6 z roku 1996) v zmysle ktorého pri posudzovaní prechodu záväzkov na právneho nástupcu zanikajúceho štátneho podniku bez likvidácie je potrebné vychádzať z rozhodnutia zakladateľa o prechode záväzkov. Odvolací súd tiež poukazuje na širší výklad ustanovenia § 15 ods. 1 zák. č. 92/1991 Zb., podľa ktorého s vlastníckym právom k privatizovanému majetku prechádzajú na jeho nadobúdateľa aj iné práva a záväzky súvisiace sprivatizovaným majetkom a to i tie, ktoré neboli v čase vyhotovenia privatizačného projektu známe. Keďže žalobcovi nebolo z podkladov veľkej privatizácie štátneho podniku zrejme na koho prešiel záväzok zaniknutého štátneho podniku, podal určovaciu žalobu voči žalovanému a žiadal vyriešiť otázky, či ručiteľský záväzok prešiel a zostal na Fonde národného majetku. Podľa názoru odvolacieho súdu rozhodnutie o petite tejto žaloby jednoznačne nevyrieši právne postavenie žalobcu a prostredníctvom neho sa nepredíde ďalším žalobám. Istota právneho postavenia žalobcu súvisí splatnosťou hlavného a akcesorického záväzku a vecnou pasívnou legitimáciou. Vyriešenie uvedeného je možné dosiahnuť spojenou žalobou o peňažné plnenie z dôvodu prechodu ručiteľského záväzku proti všetkým právnym nástupcom zaniknutého štátneho podniku a proti Fondu národného majetku Slovenskej republiky na základe skutočností uvedených v tomto konaní, alternatívne s nárokom podľa § 15 ods. 3 zák. č. 92/1991 Zb.

Nakoľko žalobcom uplatnený petit jednoznačne nevyrieši otázku pasívnej legitimácie za uvedený ručiteľský záväzok, odvolací súd dospel k záveru, že žalobca nemá na podaní určovacej žaloby naliehavý právny záujem, čo je dôvod na zamietnutie žaloby.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie z dôvodu, že napadnuté rozhodnutie je postihnuté vadou podľa § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. Žalobcovi sa odňala postupom súdu možnosť konať pred súdom a jedná sa o nesprávne právne posúdenie veci.

V konkrétnom prípade odvolací súd síce potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, avšak na rozdiel od súdu prvého stupňa, ktorý sa zaoberal vecou meritórne, dospel k záveru, že žalobca nemá naliehavý právny záujem na určovacej žalobe. Uvedený postup sa v zmysle ustálenej judikatúry považuje za zmenu rozsudku a teda je aj prípustné dovolanie v zmysle § 238 ods. 1 a § 241 ods. 2 O. s. p.

Závery odvolacieho súdu ohľadne neexistencie naliehavého právneho záujmu sú v rozpore so závermi doterajšej ustálenej súdnej praxe. Právne postavenie žalobcu bolo pred podaním žaloby zo dňa 15.8.1995 značne neisté. A. poprela právne nástupníctvo po Č. š.p. a odmietla prechod predmetného ručiteľského záväzku. Žalobca nemal iný právny nástroj na zistenie na koho v skutočnosti prešiel predmetný ručiteľský záväzok po zaniknutom Č.. Žalobca poukazuje aj na to, že skutočným dôvodom na podanie žaloby nebolo neplnenie spoločnosti A. z predmetného ručiteľského záväzku. O to právny predchodca žalobcu A. ani nežiadal. Chcel iba doplnenie úverovej dokumentácie. Právny predchodca žalobcu sa snažil uspokojiť svoju pohľadávku priamo od spoločnosti S., a to aj po podaní žaloby zo dňa 15. 08. 1995. Až po vyhlásení konkurzu na majetok spoločnosti S. dňa 09. 06. 1999 prišlo do úvahy plnenie z predmetného ručiteľského záväzku. Za účelom odstránenia takto vzniknutej právnej neistoty podal právny predchodca žalobu v zmysle § 80 písm. c) O. s. p. a nemal v úmysle žiadať od žalovaného plnenie, nakoľko ani nemohol vedieť, či ten je vôbec na takéto plnenie vecne pasívne legitimovaný. V konkrétnom prípade výsledok sporu – na rozdiel od tvrdenia žalovaného a odvolacieho súdu – s určitosťou pomôže predísť žalobám na plnenie z viacerých dôvodov. Žalobca zabránil premlčaniu pohľadávky z titulu zmluvy o podmienkach prevzatia bankovej protizáruky zo dňa 22. 02. 1991 voči spoločnosti S. v súlade s § 20 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov tým, že ju prihlásil do konkurzného konania č. k. 1K 403/96. Ako už vyššie bolo uvedené, pohľadávka vo výške 198 555 357,03 Sk bola v celom rozsahu uznaná správcom konkurznej podstaty spoločnosti S.. Ak teda súd určí, že žalovaný ručí za záväzok spoločnosti S. na základe ručiteľského vyhlásenia, bude povinný dobrovoľne splniť tento záväzok a nebude mať právny dôvod na jeho odmietnutie.

Taktiež odvolací súd v rozpore s ustanovením § 95ods. 1, 2 a § 216 O. s. p. nepripustil zmenu žaloby. Tým, že súd v rozpore so zákonom zamietol návrh žalobcu na zmenu petitu obmedzil jeho zákonom priznané právo dispozície s konaním, znemožnil mu reálne uplatňovať jeho procesné práva, znemožnil mu reálnu ochranu jeho práv a právom chránených záujmov. Takéto konanie je odňatím možnosti účastníka konať pred súdom.

Žalobca navrhuje, aby dovolací súd v zmysle § 243b ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, zrušil rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Obo 257/2007 zo dňa 21. 05. 2009 a vrátil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Žalovaný sa vyjadril k podanému dovolaniu a považuje ho za nedôvodné a účelové a navrhuje ho v celom rozsahu zamietnuť a zároveň poukazuje na svoje písomné podanie zo dňa 27. 02. 2009.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), ktorý je riadne zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O. s. p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 241 ods. ods. 2 O. s. p. v spojení s ust. § 238 ods. 2 a § 237 písm. f/ O. s. p.) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Žalobca sa žalobou domáhal, aby súd určil, že na žalovaného na základe zákona č. 92/1991 Zb. prešiel a naďalej trvá záväzok z ručiteľského vyhlásenia z 25. februára 1991 zaniknutého právneho subjektu Č. š. p. K., ktorým sa zaviazal žalobcovi plniť za dlžníka S. a. s., K. splatné záväzky z úverových zmlúv pri plnení poskytnutej bankovej protizáruky.

Prvostupňový súd na základe vykonaného dokazovania dospel k právnomu záveru, že označený žalovaný - F., nie je v konaní pasívne legitimovaný, a preto žalobu zamietol.

Odvolací súd síce potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, ale z iných dôvodov. Uviedol, že v spornom prípade nie je daný naliehavý právny záujem na určovacej žalobe v zmysle ust. § 80 písm. c / O. s. p. a skúmal právne postavenie žalobcu a podmienky pre podanie žaloby o plnenie.

V predmetnej veci však dovolací súd rozhodnutím sp. zn. 1ObdoV/90/2005 zo dňa 27. 09. 2007 vyslovil jednoznačne právny názor, že závery odvolacieho súdu ohľadne otázky naliehavého právneho záujmu sú predčasné, nakoľko prvostupňový súd žalobu zamietol z iného právneho dôvodu - nedostatku pasívnej legitimácie, pričom sa otázkou naliehavosti právneho záujmu nezaoberal, na viac nevykonal resp. nedoplnil a ani nezopakoval dôkazy súdom prvého stupňa, a preto mu bola vec vrátená na nové prejednanie.

Napriek tomu, že odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 243d ods. 1 O. s. p.) náležite sa nevysporiadal so všetkými vytknutými vadami, potvrdil prvostupňové rozhodnutie opätovne z dôvodu, že nie je daný naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c/ O. s. p. bez toho aby doplnil dokazovanie v tomto smere (viď. zápisnica

z pojednávania zo dňa 21. 05. 2009 čl.238), čím sa odchyľil od právneho názoru nadriadeného súdu už vysloveného v tejto veci (238 ods. 2 O. s. p.).

Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba rozumieť taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov.

Ak odvolací súd potvrdí rozsudok súdu prvého stupňa z iného právneho dôvodu, ako prvostupňový súd a na základe skutkových zistení, ktoré neboli predmetom dokazovania, rozhodol tak v rozpore so zásadou dvojinstančnosti, pretože znemožnil žalobcovi uplatnenie práva domáhať sa riadnym opravným prostriedkom preskúmania skutkových tvrdení a právnych záverov prvýkrát použitých až v konečnom rozsudku odvolacieho súdu. Takýmto postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu boli naplnené skutočnosti, zakladajúce dôvodnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil podľa 243b ods. 2 O. s. p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne odvolací súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O. s. p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. januára 2011

JUDr. Alena Priečelová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: H.